

Ερουρέμ - τεύχος 4

ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Illustrations: Alekos Fassianos

Κείμενα των: ΠΛΩΤΙΝΟΥ, ΧΑΝΣ ΓΙΩΝΑΣ, ΚΟΥΡΤ ΦΛΑΣ, ΑΛΕΚΟΥ ΦΑΣΙΑΝΟΥ, ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΗ, ΝΙΚΟΥ ΦΩΚΑ, ΙΩΑΝΝΑΣ ΤΣΙΒΑΚΟΥ, ΣΤΑΜΑΤΗ ΠΓΓΛΕΣΗ, ΜΑΡΙΟΥ ΜΑΡΚΙΔΗ, ΠΑΥΛΟΥ ΦΛΩΡΕΝΣΚΥ, ΔΗΜΗΤΡΗ ΝΟΛΛΑ, ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ, ΑΝΤΩΝΗ ΖΕΡΒΑ, ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΣΤΑΘΑΚΗ.

mars 1996.

Quelques extraits sur la mise en page des oeuvres qui ont illustré ce numéro:

ΙΔΙΟΦΥΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΟ ΝΟΥ

Τὸ προηγούμενο 'Ερουρέμ θέλησε νὰ δεῖξῃ μὲ φιλική-
θεια ποῦ βρίσκεται ὁ λόγος στὸν τόπο μας: νὰ δεῖξῃ
τὰ ὅρια τῆς σύγχρονης παραγωγῆς στὴν περιοχή τῆς
λαγοτεχνίας καὶ τῆς κριτικῆς, ανεξαρτήτως πνευμα-
τικῆς προελεύσεως καὶ κατεύθυνσεως. Συνέβαλε ἔτσι,
ἔστω δεγματοληπτικῶς, νὰ σχηματισθῆ μία γενικὴ
εἰκόνα τῆς καταστάσεως, τὴν ὁποία ὀφείλομε νὰ συνει-
δητοποιήσωμε ἂν ἐνδιαφέρει νὰ τὴν ὑπερβούμε. Γι' αὐτὸ
καὶ οἱ ἀδυναμίες κάποιων συνεργασιῶν ἀντὶ ν' ἀποτελοῦν
συστατικὰ ἀποτυχίας, ὅπως θὰ περιμένα κανεὶς, ἀνέδει-
ξαν τὴν ποιότητα τῆς εὐλακροῦς ἀποτυπώσεως καὶ διε-
μόρφωσαν ἀπὸ κοινῶν μὲ τίς ἀρετὲς τῶν ἄλλων ἓνα
τεύχος ἀξιοπύστο. Τὸ παρὸν 'Ερουρέμ συνεχίζει τὸ ἐγχεί-
ρημα τῆς αὐτογνωσίας πρὸς ἄλλη κατεύθυνση.

Λέμε συχνά: 'Ο Ρωμηὸς ἔχει ἐξυπνάδα, φαντασία,
δημιουργικότητα, ὅμως εἶναι ἀνοργάνωτος. Θὰ συλλάβῃ
πρῶτος ἀλλὰ θὰ πραγματώσῃ ὕστατος. Οἰκοδομῆ χωρὶς
νὰ θεμελιώσῃ συνθέτει χωρὶς ν' ἀναλύῃ. Ἡ ἀνοργάνω-
σίς του πάει μὲ νοσηρὴ προσήλωση στὰ ὀρόμια τοῦ
παρόντος. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἀνυπόμονος. 'Ο ἀνατολίτης
ὑπομένει διότι ὅλα ἐπανερχονται, καθὼς ὁ χρόνος κί-
νῆται κυκλωτικῶς: ὁ Ἕλληνας εἶναι ἀνυπόμονος διότι
βλέπει στὴν κάθε στιγμὴ ἓνα ὀριστικὸ τέλος. Τὴν σχέσι
τῆς ὑπομονῆς μὲ τὸν σκοπὸ τῆς πράξεως καὶ τὸν χρόνο
ἐνσαρκώνει ἡ ὀργάνωσις.

Ἴδου λοιπὸν τὸ θέμα μας: 'Ο χρόνος καὶ ἡ ὀργάνωσις.

Χάνς Γιόνας

ΠΛΩΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΟΣ
ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΥ

(Εκ. III 7)

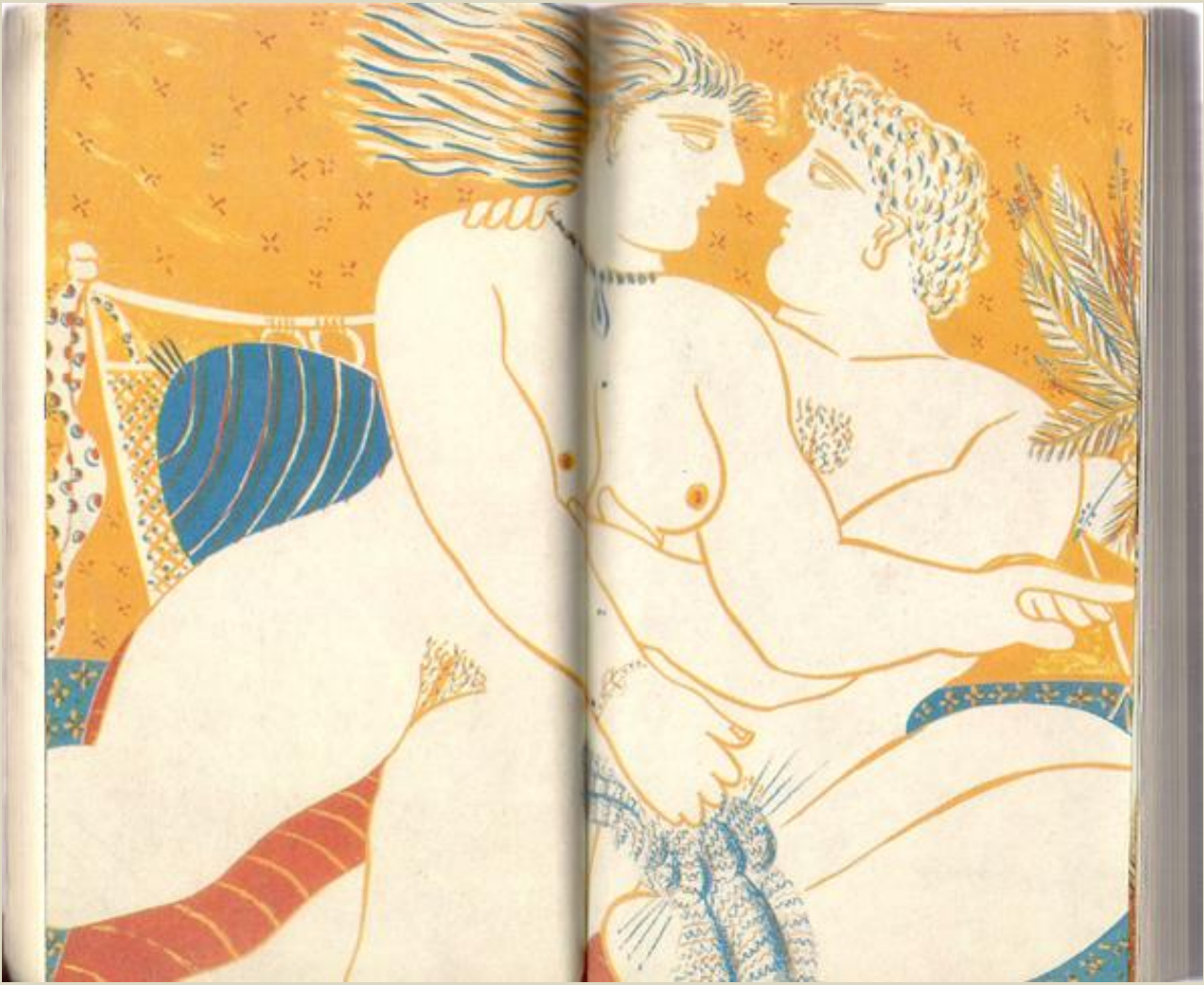
μετάφραση Ελισβετίας Α. Βασιλά

Τὸ ἔργον εἰς βάθος ἐρευνᾷ τὸν πλωτικὸν συγγραφεὺν ὅταν εἶναι ἐπιχειρήσει, πᾶσι δὲ μᾶλλον δεῖται πρὸς μίαν πραγματικὴν μεγίστην φιλοσοφικὴν πραγματικὴν ὅπως εἶναι ἡ περὶ αἰωνιότητος καὶ χρόνου. Στὸ παρὸν ἔργον τὸ κείμενον ἀποδίδεται μὲ πλάγια στοιχεία – εἴτε ὡς διασωζούσα τὸ νόημα συνοπτικὴ ἀπόδοσις, εἴτε ὡς ἐντὸς εισαγωγικῶν εἰδήσεων μετάφρασις. Ἡ ἐρευνᾷ καταγράφεται μὲ κανονικὰ στοιχεία, φυσικῶς δὲ τῷ λόγῳ σημαντικὸ μέρος τῆς ὑποκρίπτεται ἤδη στὴν μετάφραση ἢ ἀπόδοσις. Ἡ μετάφρασις τοῦ Χάντερ χρησιμοποιεῖται μὲν, ἀλλὰ σπάνιος ἐπιτελεῖται: ὁ ἐξαιρετικὸς φιλόλογος ἀποδεικνύεται συχνὰ ἀνεπαρκὴς ἐναντι τῶν φιλοσοφικῶν δυσχερεῶν τοῦ κειμένου, ἢ δὲ μᾶλλον ἐπιτελεῖται παλαιὰ ἀπόδοσις τοῦ Μπρεχέ ὑπερχειρὴ συνήθως ὅταν ἀφορᾷ τὴν θεωρητικὴν κατανόησιν τῆς πλωτικῆς σκέψεως. Ἀναμφίβολως, ἄλλωστε, ἡ ἀνὰ χεῖρας πρότασις περιέχει σφάλματα: ἡ μετάφρασις τοῦ Πλωτίνου συνιστᾷ πρόχειρα πρόληψιν καὶ ἔδειχον τὸ μυστικόν.

κεφ. 1: Ὁ χρόνος καὶ ἡ αἰωνιότης διαφέρουν μεταξύ των, καθὼς ἡ μὲν ἀνήκει στὴν σφαῖρα τῆς αἰδίου φύσεως, ὁ δὲ στὸ βασίλειον τοῦ γίνεσθαι καὶ τοῦ αἰσθητοῦ σύμπαντος. Κατ' ἀρχὰς θὰ ἐγκρίνομε ἐπὶ τῆς αἰωνιότητος. Ὅντως, Ἐάν αἰωνιότης καὶ χρόνος εὐρίσκονται σὲ σχέση ἀρχετύπου καὶ ἀπεικονίσεως.

Ἄρχιμ. Βασιλείου
Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ἱεραῶν Ἁγίου Ὄρους

Η ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΥΠΙΚΩΝ ΣΤΗ ΜΟΝΑΧΙΚΗ ΖΩΗ

Ὁ μοναχὸς πρέπει νὰ γίνῃ ἀόρατος μὰ αἰσθησι. Αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεώς του. Ἐπει, τότε μόνο, βλέπει, ἀκούει, αἰσθάνεται ἔργα, προχωρεῖ, ὀρμηάζει. Ἐρχεται σὲ κανονικὴ ἐπαρῆ μὲ τὸν γόνο τοῦ κόσμου. Γνωρίζει κάθε ὑπάρξι. Παίρνει καὶ δίδει μαθήματα ζωῆς. Καθίσταται ἰερεὺς τῆς κτίσεως. Συλλειτουργεῖ μαζί μὲ τὴν σύμπαντον φύσιν σὲ ἓνα συλλειτουργοῦ, ὅπου ὁ εἷς Ἀρχιερεὺς εἶναι ὁ προσφερτὸν καὶ προσφερόμενος καὶ προσδεχόμενος καὶ διαδοόμενος διὰ τὴν ζωὴν καὶ σωτηρίαν τοῦ σύμπαντος κόσμου. Τότε ὁ μοναχὸς – ὁ ἄνθρωπος – ἡσυχάζει, γιατί συλλειτουργεῖ ἑναρμονίως μὲ τὸ ὄλον. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ συλλειτουργοῦ ὑπάρχει μὰ τάξι, ἓνας νόμος, ὁ ὁποῖος εἶναι νόμος προσωπικῆς ζωῆς καὶ κινήσεως. Εἶναι δωρεὰ Χάριτος, ἡ ὁποία διὰ Ἱεροῦ ἐγένετο, καὶ ὄχι νόμος ὁ ὁποῖος διὰ Μωυσέως ἐδόθη (Πα. 1, 17). Εἶναι ἡ εὐλογία τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος δεσπόζει τῶν ἐπουρανίων καὶ τῶν ἐπιγείων. Καὶ εἶναι ὁ εὐλογῶν, ἀγγέλου καὶ τρέφον τὰ σύμπαντα.

Αὐτὸς ὁ νόμος εἶναι ὁ καθολικός, ἔχει σχέση μ' αὐτὸ πῶς ζητοῦντε σιωπῶς ὁ Φιλόσοφος: «ὁ πρῶτος τῆς τοῦ παντὸς δικαιοσύνης». Αὐτὸς ὁ νόμος, ὁ ὄχι μηχανικός, ἀλλὰ προσωπικός, ἔχει μέσα του τὴν τάξι καὶ τὴν «ἀταξία». Ἐχει μέσα του τὸ γενεὸ καὶ ἀνεκτίρητο, καὶ δεχεται τὸ ἀπρόβλεπτο, τὸ ὡς ἐκπληξὴν ἐμφανιζόμενο. Καὶ ἐνὸς τὰ πάντα προχωροῦν φυσικολογικά, ἐχομε καποὺς ἐκρήξεις, ἀπελευθερωτικὲς κεντριζόμενων δυνάμεων.

Μάρριου Μαρτίδη

ΠΑΝΩ Σ' ΕΝΑ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΗΜΑ
Η ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΗ ΕΞΟΔΟΣ

Σολο Νίκο Βαϊάκο,
παράληπτα του αιώματος

Λεξιμα κίριε Β.

Υπάρχον επιζήσας και αγωνιζόμενος ακριβώς έτσι όπως σε αυτόν έδω έπάνω τον Κρατικογρίλλο βλέπετε, ψυχολογικός και σωματικός γκεσταποπειραγματικά τέλεια της τελευταίας προ-προγραμματισμένα Ανάπικρος Έλληνας Ανυπεράπικτος Φτωχός Ολομόναχος Πάρα πολύ βαριά σκοτωμένος, Κατασκευασμένος, Διαβλημένος, Γκεσταποπειραγματόζωο Άθροιστος (...) έρθισα έπειγόντως από τη Γερμανία στην Άθηνα ζητώντας σας ειδική έπιστημονική Διαγνώστη της όλης καταστάσεώς μου. Τις κρίσιμες αυτές στιγμές δι' έμέ όλοι αυτοί οι δικαστές, δικηγόροι, ψυχίατροι βίας, όλοι τους μαζί με ένα νόημα διά άπερηγάρτου φυσικογεωμνηστικοσθηβοσοσγληματονομικές τεχνικής βίας των διαδικάζουν, έμμεχνείουν, παρυσιάζουν και μάς άπορασίζουν έν κρυφόν ό,τι και όποιος τους σημερεί...

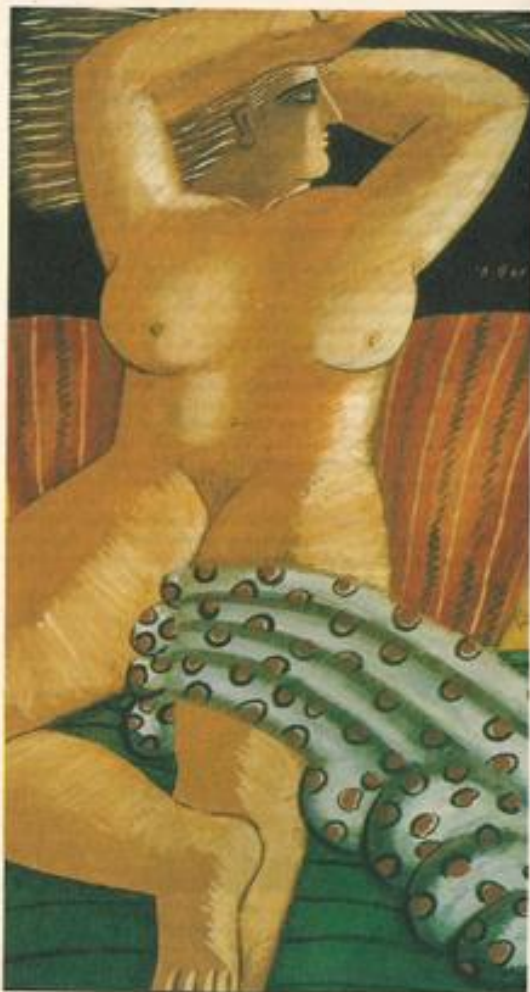
Σημερίζω έδώ το αυτοβιογράφημα που συνδέεται την παραπάνω αίτηση, ένα δακτυλόγραφο στο όποιο θα διαβάσουμε το πιο έξοστρακισμένο πάθος της γραφής και το όποιο κυκλοφορεί άπ' τον συγγραφέα του σε δεκάδες ριποτυπημένα αντίτυπα με την πιο νύαμη κατ' άρχην πρόθεση: να κατακτήσει τη δημοσιότητα. Όχι για το κέρδος, ούτε καν για γάρη της ίδιας της δημοσιότητας, αλλά για ν' αποκατασταθί το «όδικο». Ποιά δικαιο

Έτσι πιθανό ότι οι παραστάσεις του για τέτοιους κανόνες ήταν δομικής προελεύσεως και η άποσπαστή καταγωγή τους πρέπει να αναζητηθεί στην τέχνη, την οποία έφερε ο Ίβριανθός από την Λέσβο στην Σπάρτη. Οι υπογραμμισμοί δικής μου]. Στην αρχαία φιλοσοφία λοιπόν καταγράφεται αυτό το γεγονός (πότεως όχι έν συσχετισμό προς τον μουσικό νόμο). Εν τούτοις με ποιόν τρόπο εισάγει ο Πίνδαρος τον θεσμό σέ μουσική συνάρται; Δέν θα έπρατε να υποθέσουμε ότι και στην εποχή που ο θεσμός ως έννοια κυριαρχούσε – δηλαδή στην εποχή του Όμηρου, πριν από τον Ήσίοδο – συσχετιζόταν την λέξη με την μουσική και ότι στον Πίνδαρο – ο οποίος μάλλον ήταν έντονα προσανατολισμένος προς τά παρασμένα – επιδιώκει άσχεση αλλη ή χρήση της λέξεως, να υποθέσουμε δηλαδή ότι του μουσικού «νόμου» προηγήθηκε ένας μουσικός «θεσμός».

Η συνάρτηση της γενικής και της μουσικής σημασίας της λέξης νόμος φαίνεται πολύ καθαρά στον Πλάτωνα. Ένα παράδειγμα (Νόμοι, 700 a-b): «Τότε που ίσχυαν οι παλαιά νόμοι ¹¹ ο λαός δέν ήταν κίρως κανονός, αλλά κατά κάποιον τρόπο ήταν ένκοστος δούλος των νόμων του. – Ποιούς νόμους έννοεις; – Πρό πάντων εκείνους που ανεφέροντο στην τότε μουσική». Ο Πλάτων όμως και κατόπιν αποδίδεται για τους μουσικούς νόμους, για τά επί

Ἀντώνη Ζέρβα

ΕΝΑ ΥΠΕΡΟΧΙΚΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ¹

Gli uomini vivono in pochi

Τὸ λόγιον τοῦ Δάντη εἶναι προκαλετικὸ καὶ θὰ διαφευχθῆται τὰ ὀγκωρατικὰ πλὴν ἀβασιάνεστα ἤθη γραφῆς καὶ ἀνάγνωστος. Πόσο μᾶλλον ὅταν ἡ γενικότερη δανταῖα πρόκλησις λάβει τὴ συγκεκριμένη τοπικὴ καὶ χρονικὴ σημασία της μὴ μὰ ἀνεπαίσθητη ἀλλὰ καίρια μετατροπῇ: I Greci vivono in pochi (= Οἱ Ἕλληνες ζοῦν σὲ λίγοιτοῦς). Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια: ἂν οἱ ἄθρωποι ζοῦν σὲ λίγοι, οἱ Ἕλληνες ζοῦν σὲ ὀλιγοτέροις. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη πρώτη σκέψις τοῦ μοῦ γεννήθηκε ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῶν Κομμουνιστῶν ἀπὸ Καταβολῆς τοῦ γάλλου στοχαστῆ Ρενὲ Ζεράρ στὴν ὑπεροχικὴ μετάφραση τοῦ Κ. Ι. Γκόττη, ἐκδόσι Γ. Α. Κουρῆς, 1994.

Καὶ ἀκριβῶς, αὐτὴ ἡ πρώτη πρώτη ἀντίφρασις μοῦ εἶναι ἓνα παράδειγμα τῆς μαθητικῆς λογικῆς, τῆς πρωτογενεῶς πνευματικῆς διαθέσεως τοῦ ἀναλύεται καὶ ἐξετάζεται σὲ ὅλο τὸ πλάτος καὶ τὸ βάθος της ἀπὸ τὸν γάλλο στοχαστῆ Ρενὲ Ζεράρ. Τὸ λόγιον τοῦ Δάντη θέτει ἀκαριαίως τὸ μαθητικὸ πρότυπον τοῦ ὁδηγεῖ στὴν ἄνοιξη τῆς ἀντιπαλότητος τῶν λογίων. Ἡ ἐπιθυμία πρὸς ἓνα ἀντικείμενον προκαλεῖ τὴν ριφορθελαμία: γιατί ἐσύ καὶ ἔγω· καὶ ἐπειδὴ ἐσύ, γι' αὐτὸ καὶ ἐγώ. Κάθε πρότυπον ἐνεργοποιεῖ τὰ μαθητικὰ πάθη τῆς ἐπιθυμίας. Καὶ στὴν περι-

¹ Γιὰ τὴν ἐκπόνησι καὶ αἰτιολογίαν τοῦ κειμένου χρῆσασθε χάρις στὸν κ. Νίκο Τερζιδά, πρότερον τοῦ Ἑλληνικοῦ μεταφραστικοῦ τμήματος τῆς Ομοσπονδίας καὶ Κοινωνικῆς Ἑπιτροπῆς τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων, ὁ ὅποιος, με τὴν ἐπισημάνη του κατανόησι, καταβάλλει καθὲ ἡμερῆ προστάθεια γὰρ τὰ μοῦ ἐπισημαίνει εἰς τμηρῶνας συνθέσεις μελέτης καὶ συγγραφῆς.